

Geografia klasa 7 – wymagania edukacyjne – wyd. MAC

Nauczyciel prowadzący: Jolanta Januszewicz

Numer i temat lekcji*	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobłą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
Semestr 1					
Dział 1. Środowisko przyrodnicze Polski na tle środowiska przyrodniczego Europy					
1. Położenie geograficzne Polski (1.1)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie; – podaje nazwy stolic sąsiadów Polski; – podaje powierzchnię Polski; – wskazuje na mapie przebieg granic Polski, w tym lądowych i morskich; 	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie mapy ogólnogeograficznej podaje cechy położenia Polski w Europie; – określa, w jaki sposób zostały wytyczone granice Polski; – wskazuje na mapie skrajne punkty Polski i Europy; 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje długość i szerokość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy – omawia cechy położenia Polski w Europie; – rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego, ekonomicznego i politycznego Polski w Europie; 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia konsekwencje przyrodnicze, ekonomiczne i polityczne położenia Polski w Europie; – oblicza rozciągłość południkową i równoleżnikową Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyrodnicze konsekwencje rozciągłości południkowej i równoleżnikowej Polski.
2. Ukształtowanie powierzchni Polski (1.2)	<ul style="list-style-type: none"> – podaje nazwy najwyżej i najniżej położonych punktów w Polsce; – wymienia pasy ukształtowania powierzchni; – podaje podstawowe cechy ukształtowania powierzchni Polski; – wymienia i wskazuje na mapie największe łańcuchy górskie Polski; 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia procesy geologiczne kształtujące rzeźbę terenu Polski; – wskazuje na mapie pasy ukształtowania terenu, – wymienia formy krajobrazu polodowcowego; – podaje, jakie są typy gór wyróżnione ze względu na sposób powstania. 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady krain geograficznych w poszczególnych pasach rzeźby Polski; – podaje przykłady gór powstałych w poszczególnych orogenezach; 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia wpływ zlodowaceń na ukształtowanie powierzchni Polski (na krajobraz górski i krajobraz pojezierny); – charakteryzuje rzeźbę terenu w poszczególnych pasach ukształtowania powierzchni; 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje różnice między rzeźbą staroglacjalną a rzeźbą młodoglacjalną. – charakteryzuje formy rzeźby polodowcowej.
3. W ogródku meteorologicznym	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyrządy meteorologiczne 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje wartości składników pogody 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia przebieg wybranych składników pogody (zachmurzenie, wilgotność powietrza, prędkość wiatru) 	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzi systematyczne obserwacje 	<ul style="list-style-type: none"> – zapisuje poprawnie odczyty meteorologiczne

Numer i temat lekcji*	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
4. Klimat Polski (1.3)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: pogoda, klimat, masa powietrza, okres wegetacyjny; – wymienia czynniki wpływające na klimat; – podaje, jaki typ klimatu występuje w Polsce; – odczytuje informacje z klimatogramu. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje cechy klimatu Polski oraz długość okresu wegetacyjnego; – określa, czym jest amplituda temperatury powietrza, potrafi ją obliczyć; – odczytuje informacje z map klimatycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Polski; – wymienia cechy świadczące o przejściowości naszego klimatu; – opisuje cechy klimatu na podstawie wykresu klimatycznego; – wymienia masy powietrza kształtujące klimat Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wpływ mas powietrza na zróżnicowanie pogody w Polsce; – przedstawia wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje klimat wybranych regionów Polski; – wyjaśnia zależność między klimatem a roślinnością na przykładzie klimatu górskiego.
5. Rzeki Polski na tle rzek Europy (1.4)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: system rzeczny, źródło, ujście, dorzecze, dział wodny, stan wody w rzece, wezbranie, niżówka, powódź, zlewisko, obszar bezodpływowy; – wymienia charakterystyczne odcinki rzeki (biegi rzeki); – podaje nazwy największych rzek Polski i Europy; 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje rzekę w poszczególnych biegach; – wskazuje na mapie największe rzeki Polski i Europy; – wymienia sposoby zasilania rzek. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: asymetria dorzeczy; – wyjaśnia zależność między sposobem zasilania rzeki a stanami wody w ciągu roku. – rozpoznaje rodzaje ujść rzecznych; 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wskazać dział wodny na mapie; – opisuje walory przyrodnicze największych rzek Polski; – podaje przykłady rzek należących do poszczególnych zlewisk; – wyjaśnia wpływ czynników środowiska na systemy rzeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje rzeki Polski i Europy na mapie konturowej; – charakteryzuje wybrane rzeki Europy.
6. Główne typy gleb w Polsce (1.5)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: gleba; – wymienia składniki gleby; – wymienia gleby występujące w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: profil glebowy, gleba antropogeniczna, żyzność gleby, degradacja (erozja) gleby; – podaje, które gleby są żyzne, a które mało żyzne. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia czynniki decydujące o zróżnicowaniu gleb w Polsce; – wskazuje na mapie miejsca występowania poszczególnych rodzajów gleb. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia czynniki sprzyjające degradacji gleby; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zależność między rodzajem gleby a jej rolniczym wykorzystaniem.
7. Różnorodność lasów w Polsce (1.6)	<ul style="list-style-type: none"> – podaje podział lasów ze względu na stan gatunkowy: bory, grądy, olsy, łągi; – wymienia warstwy lasu; – określa znaczenie lasów dla przyrody i człowieka; – podaje wartość wskaźnika lesistości dla Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia czynniki przyrodnicze i społeczno-kulturowe wpływające na zróżnicowanie lasów w Polsce; – wyjaśnia pojęcie: wskaźnik lesistości. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i wskazuje na mapie obszary o najwyższym i najniższym wskaźniku lesistości. – wskazuje na mapie największe kompleksy leśne 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zależność między rodzajem lasu a elementami środowiska przyrodniczego (glebą, wodą, klimatem); – porównuje skład gatunkowy lasów w Polsce na przestrzeni lat. 	<ul style="list-style-type: none"> – określa przyczyny zagrożeń lasów i proponuje sposoby zapobiegania tym zagrożeniom; – wskazuje państwa w Europie o większej lub mniejszej lesistości niż Polska;

Numer i temat lekcji*	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
8. Formy ochrony przyrody w Polsce (1.7)	<ul style="list-style-type: none"> wymienia motywy ochrony przyrody; wymienia najważniejsze formy ochrony przyrody w Polsce (park narodowy, park krajobrazowy, rezerwat przyrody, obszary Natura 2000, pomnik przyrody, ochrona gatunkowa). 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: park narodowy, park krajobrazowy, rezerwat przyrody, obszar Natura 2000, ochrona gatunkowa; wskazuje na mapie Polski parki narodowe. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia walory przyrodnicze parków narodowych w Polsce; podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody występujących na obszarze własnego regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega koncepcja zrównoważonego rozwoju; 	<ul style="list-style-type: none"> podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego.
9. Surowce mineralne Polski (1.8)	<ul style="list-style-type: none"> podaje podział surowców mineralnych ze względu na ich sposób wykorzystania. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady surowców należących do różnych grup. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych Polski na podstawie mapy tematycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> omawia znaczenie gospodarcze surowców mineralnych Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze.
10. Morze Bałtyckie (1.9)	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie mapy określa położenie Morza Bałtyckiego; wymienia główne cechy fizyczne Morza Bałtyckiego wskazuje na mapie państwa nadbałtyckie. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: mierzeja, klif, degradacja wód, zatoka, cieśnina; wymienia gatunki roślin i zwierząt występujące w naszym morzu; omawia znaczenie gospodarcze Morza Bałtyckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie mapy opisuje linię brzegową Morza Bałtyckiego (podaje nazwy wysp, półwyspów, cieśnin); wskazuje przyczyny degradacji wód Morza Bałtyckiego. podaje przyczyny małego zasolenia Morza Bałtyckiego; 	<ul style="list-style-type: none"> proponuje działania wpływające na ochronę wód Morza Bałtyckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak formowało się Morze Bałtyckie;
11. Podsumowanie działu 1	–Wiadomości i umiejętności z lekcji 1–10.				
Dział 2. Społeczeństwo Polski na tle społeczeństwa Europy					
12. Podział administracyjny Polski (2.1)	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie administracyjnej Polski województwa i ich stolice. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia jednostki podziału administracyjnego w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> określa przynależność administracyjną swojej miejscowości. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie: podział administracyjny; 	<ul style="list-style-type: none"> określa znaczenie podziału administracyjnego
13. Ludność Polski – rozmieszczenie i gęstość zaludnienia (2.2)	<ul style="list-style-type: none"> podaje wartość wskaźnika gęstości zaludnienia Polski; wymienia województwa o najmniejszej i największej gęstości zaludnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcie: gęstość zaludnienia; wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> omawia przyczyny nierównomiernego zaludnienia Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje zaludnienie wybranych regionów Polski i krajów Europy.
14. Zmiany liczby ludności Polski i Europy po 1945 r. (2.3)	<ul style="list-style-type: none"> podaje liczbę ludności Europy i Polski; odczytuje z wykresu informacje dotyczące zmiany liczby ludności Polski i Europy 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przyczyny strat ludności; podaje czynniki wzrostu liczby ludności po II wojnie światowej. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje zmiany liczby ludności Polski i Europy po 1945 r.; na podstawie wykresu przedstawia tendencje zmian 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przyczyny zmian liczby ludności Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia propozycje działań, mających na celu zatrzymanie spadku liczby ludności w Polsce.

Numer i temat lekcji*	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
			liczby ludności Europy na tle innych kontynentów.		
15. Migracje Polaków na tle współczesnych ruchów migracyjnych w Europie (2.4)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, Polonia; – wyjaśnia różnicę między emigracją a imigracją; – wymienia przyczyny migracji Polaków i w Europie; 	<ul style="list-style-type: none"> – określa kierunki napływu imigrantów do Polski. – wymienia przyczyny emigracji Polaków 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje fale migracji po II wojnie światowej; – podaje kierunki emigracji Polaków, wymienia główne skupiska Polonii 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje wykresy przedstawiające ruchy migracyjne; – wyjaśnia pojęcie: kryzys migracyjny. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie; – przewiduje, jakie skutki w najbliższym czasie może spowodować emigracja z Polski.
16. Przyrost naturalny i rzeczywisty w Polsce i w wybranych krajach Europy (2.5)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: przyrost naturalny, saldo migracji, przyrost rzeczywisty; – odczytuje z tabeli i wykresów informacje dotyczące przyrostu naturalnego, salda migracji i przyrostu rzeczywistego. 	<ul style="list-style-type: none"> – oblicza saldo migracji, przyrost naturalny i przyrost rzeczywisty ludności; – wymienia państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie. 	<ul style="list-style-type: none"> – oblicza współczynnik przyrostu naturalnego, salda migracji i przyrostu rzeczywistego; – analizuje wykresy przedstawiające wskaźniki demograficzne; 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zmiany liczby ludności i zmiany wskaźników demograficznych w Europie i w Polsce; 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje zmiany w przyroście naturalnym i przyroście rzeczywistym ludności w Polsce i w wybranych krajach Europy; – określa tendencje zmian liczby ludności w Polsce i w Europie w latach 2030–2050.
17. Struktura wieku i płci ludności Polski (2.6)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: wiek przedprodukcyjny, wiek produkcyjny i wiek poprodukcyjny, starzenie się społeczeństwa, struktura płci i wieku, piramida płci i wieku; 	<ul style="list-style-type: none"> – określa na podstawie kształtu piramidy wiek społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia strukturę płci i wieku ludności Polski na podstawie piramidy płci i wieku; – wymienia przyczyny starzenia się społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje strukturę demograficzną ludności wybranych krajów na podstawie piramidy płci i wieku; 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia propozycje rozwiązań dotyczących poprawy sytuacji demograficznej w Polsce i w wybranych państwach.
18. Struktura narodowościowa i religijna ludności Polski i wybranych państw europejskich (2.7)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: narodowość, mniejszość narodowa, mniejszość etniczna, grupa etniczna; – wymienia mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i grupy etniczne w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje mniejszości narodowe i mniejszości etniczne w Polsce; – wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkałe przez mniejszości narodowe. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje zróżnicowanie narodowościowe, etniczne i wyznaniowe ludności Polski z wybranymi państwami Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie dostępnych źródeł informacji omawia problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce.
19. Rozwój gospodarczy i jego wpływ na zatrudnienie (2.8)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: sektor gospodarki, produkt krajowy brutto (PKB), struktura zatrudnienia; – przedstawia podział gospodarki na sektory. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym zajmują się poszczególne sektory gospodarki; – wymienia wskaźniki określające poziom gospodarczy kraju; – wyjaśnia pojęcie: reindustrializacja; – wyjaśnia, czym jest sektor kreatywny. 	<ul style="list-style-type: none"> – określa różnice w strukturze zatrudnienia ludności między Polską a wybranymi państwami europejskimi; – przedstawia rolę usług w kształtowaniu PKB. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zmiany zachodzące w gospodarce i w strukturze zatrudnienia na przestrzeni lat w Polsce; – porównuje strukturę zatrudnienia i PKB w wybranych krajach Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> – wykazuje znaczenie poszczególnych sektorów gospodarki w rozwoju kraju;

Numer i temat lekcji*	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
20. Poziom urbanizacji w Polsce i w Europie (2.10)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: urbanizacja, miasto, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja); – wymienia nazwy największych miast Polski i wskazuje je na mapie; – podaje wartość wskaźnika urbanizacji w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia czynniki sprzyjające powstawaniu i rozwojowi miast – wymienia województwa o najniższym i najwyższym wskaźniku urbanizacji; – wymienia pozytywne i negatywne skutki życia ludności w wielkim mieście. 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady miast, które miały różne czynniki rozwoju; 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje poziom urbanizacji w Polsce i w Europie; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega zrównoważona urbanizacja
21. Podsumowanie działu 2	<ul style="list-style-type: none"> – Wiadomości i umiejętności z lekcji 12–20. 				
Semestr 2					
Dział 3. Gospodarka Polski na tle gospodarki Europy					
22. Warunki rozwoju polskiego rolnictwa (3.1)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: rolnictwo, użytek rolny, mechanizacja, chemizacja, agroturystyka; – wymienia przyrodnicze pozapryrodnicze warunki rozwoju rolnictwa. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje warunki przyrodnicze pozapryrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce; – wskazuje na mapie regiony o korzystnych i niekorzystnych warunkach rozwoju rolnictwa. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia korzyści i zagrożenia związane ze stosowaniem środków ochrony roślin. – wyjaśnia, na czym polega polityka rolna państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia uwarunkowania przyrodnicze i pozapryrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce; 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej.
23. Uprawy roślin chów zwierząt w Polsce (3.2)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: grunty orne, drób, trzoda chlewna, bydło, pogłowie zwierząt; – wymienia najważniejsze rośliny uprawne oraz zwierzęta, których chów jest prowadzony w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, od czego zależy rozmieszczenie upraw roślin i chowu zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia przestrzenne zróżnicowanie głównych upraw roślin i chowu zwierząt w Polsce oraz ich znaczenie gospodarcze; – wskazuje na mapie rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje wybrane rośliny uprawne, określając ich wymagania klimatyczne i glebowe; 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wpływ rolnictwa na środowisko przyrodnicze.
24. Zmiany w strukturze przemysłu Polski (3.3)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: przemysł, transformacja gospodarki, restrukturyzacja, prywatyzacja, okręg przemysłowy; – wymienia czynniki rozwoju przemysłu. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia podział przemysłu na sekcje; – wyjaśnia różnicę między gospodarką centralnie planowaną a gospodarką wolnorynkową. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia czynniki, które wpłynęły na zmianę struktury przemysłu w Polsce; – wymienia i wskazuje na mapie okręgi przemysłowe w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje dane statystyczne dotyczące przemysłu; – wymienia i wskazuje na mapie obszary SSE. 	<ul style="list-style-type: none"> – określa poziom rozwoju przemysłu Polski; – opisuje kierunki zmian w przemyśle.
25. Usługi i ich rola w rozwoju gospodarki (3.4)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: usługi; – podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia strukturę branżową usług; – wymienia nazwy usług 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zmiany w strukturze branżowej usług w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje zmiany w strukturze zatrudnienia w usługach na przestrzeni lat. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia znaczenie usług dla jakości życia mieszkańców i rozwoju gospodarczego.

Numer i temat lekcji*	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
		zanikających i rozwijających się.			
26. Rozwój komunikacji w Polsce (3.5)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: transport, łączność, komunikacja, logistyka; – rozróżnia rodzaje transportu; – wskazuje na mapie regiony o najsłabszej dostępności komunikacyjnej. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia strukturę transportu, łączności; – podaje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach ładunków i pasażerów. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie transportu, łączności i komunikacji i w funkcjonowaniu państwa; – określa znaczenie internetu w komunikacji we współczesnym świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia potrzebę modernizacji komunikacji; – omawia wpływ logistyki na rynek pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia znaczenie transportu, łączności i komunikacji dla jakości życia i rozwoju gospodarczego; – podaje przykłady rozwiązań w zakresie zrównoważonego rozwoju transportu.
27. Walory turystyczne Polski (3.7)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze, walory turystyczne; – omawia, co wpływa na atrakcyjność turystyczną regionu i kraju; – wyjaśnia, czym jest lista światowego dziedzictwa UNESCO. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie regiony Polski o dużej atrakcyjności turystycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje atrakcyjność wybranych regionów turystycznych Polski; – analizuje na podstawie danych statystycznych walory turystyczne Polski i innych krajów Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski oraz wybrane obiekty z listy światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego ludzkości położone w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najcenniejsze walory przyrodnicze i kulturowe własnego województwa.
28. Sukcesy Polaków i polskich firm na arenie międzynarodowej (3.8)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: przedsiębiorczość, patriotyzm ekonomiczny; – wymienia nazwiska Polaków, którzy osiągnęli międzynarodowy sukces, np. są laureatami Nagrody Nobla. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwy polskich marek rozpoznawalnych na świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego; – wymienia przykłady polskich przedsiębiorstw, które osiągnęły sukces na arenie międzynarodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje, co może mieć wpływ na sukces przedsiębiorstwa; 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje kryteria sukcesu wybranych polskich przedsiębiorstw.
29. Podsumowanie działu 3	– Wiadomości i umiejętności z lekcji 22–28.				
Dział 4. Relacje między elementami środowiska geograficznego					
30. Zagospodarowanie dorzecza a występowanie powodzi (4.1)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: stan wody, wezbranie, polder przeciwpowodziowy, teren zalewowy; – wymienia miejsca, gdzie w Polsce najczęściej występują powodzie; – wymienia przyczyny i skutki 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie miejsca zagrożone powodzią; – wymienia tradycyjne metody ochrony przeciwpowodziowej; – podaje przykłady budowli hydrotechnicznych; 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwy instytucji informujących o zagrożeniach hydrologicznych i meteorologicznych. – opisuje wpływ warunków naturalnych i działalności człowieka na powstawanie powodzi; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego na Dolnym Śląsku i w Małopolsce występują powodzie; 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje sposoby zagospodarowania doliny rzecznej mające na celu ograniczenie skutków powodzi

Numer i temat lekcji*	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
	powodzi; – opisuje, jak zachować się w czasie powodzi.				
31. Warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze a rozwój energetyki (4.2)	– wyjaśnia pojęcia: energetyka, odnawialne źródła energii, nieodnawialne źródła energii; – podaje podział surowców na odnawialne i nieodnawialne.	– wymienia czynniki lokalizacji elektrowni i elektrociepłowni;	– wymienia i wskazuje na mapie obszary o korzystnych warunkach do budowy elektrowni: wiatrowych, słonecznych, wodnych.	– omawia uwarunkowania rozwoju energetyki w wybranych regionach Polski (w województwach pomorskim i łódzkim).	– przedstawia wady i zalety elektrowni jądrowych.
32. Rozwój dużych miast a strefy podmiejskie (4.3)	– wyjaśnia pojęcia: aglomeracja, metropolia, strefa podmiejska; – wymienia przyczyny przenoszenia się ludzi i firm z miast na tereny podmiejskie.	– wyjaśnia pojęcie: suburbanizacja; – przedstawia pozytywne i negatywne skutki życia ludności w wielkim mieście;	– porównuje warunki życia w wielkim mieście i strefie podmiejskiej;	– omawia zmiany w strefach podmiejskich Warszawy i Krakowa w zakresie użytkowania i zagospodarowania terenu, stylu zabudowy oraz struktury ludności	– wskazuje na mapie obszary metropolitalne Polski.
33. Migracje a struktura wieku i zaludnienie na obszarach wiejskich (4.4)	– wyjaśnia pojęcie: migracje wewnętrzne; – wymienia przyczyny migracji;	– podaje kierunki migracji wewnętrznych. – wymienia skutki migracji;	– opisuje wpływ migracji na strukturę wieku mieszkańców i zmiany w zaludnieniu na obszarach wiejskich na konkretnych przykładach gmin.	– analizuje na mapach tematycznych według gmin dane demograficzne, np. współczynnik salda migracji, zmiany zaludnienia, rozmieszczenie ludności w wieku poprodukcyjnym;	– charakteryzuje sytuację demograficzną wybranych gmin na podstawie map i danych statystycznych
34. Przemiany polityczne i gospodarcze po 1989 r. a struktura zatrudnienia (4.5)	– wymienia gałęzie przemysłu dominujące w aglomeracji łódzkiej i konurbacji katowickiej. – wskazuje różnice między gospodarką centralnie planowaną a gospodarką wolnorynkową	– opisuje transformację gospodarki Polski po 1989r. – wymienia skutki restrukturyzacji przemysłu po 1989 r.;	– omawia przemiany gospodarcze i strukturę zatrudnienia w aglomeracji łódzkiej i konurbacji katowickiej.	– porównuje strukturę zatrudnienia i przemiany gospodarcze w aglomeracji łódzkiej i konurbacji katowickiej na przestrzeni lat.	– wymienia miejsca związane z turystyką postindustrialną.
35. Transport a rozwój działalności gospodarczej (4.6)	– wyjaśnia pojęcia: sieć transportowa, węzeł transportowy, centrum logistyczne, łączność.	– wyjaśnia, jak transport wpływa na rozwój gospodarki;	– opisuje sieć transportową obszaru metropolitalnego Trójmiasta	– wyjaśnia, dlaczego obszar metropolitalny Trójmiasta jest ważnym węzłem komunikacyjnym.	– opisuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych w Trójmieście.
36. Walory przyrodnicze i kulturowe a rozwój turystyki w wybranych regionach (4.7)	– wyjaśnia pojęcia: turysta, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna;	– wymienia województwa o największym natężeniu ruchu turystycznego w Polsce.	– wymienia walory przyrodnicze i kulturowe Pobrzeża Bałtyku i Małopolski.	– charakteryzuje wybrane obiekty z listy światowego dziedzictwa UNESCO.	– porównuje turystykę Pobrzeża Bałtyku i Małopolski;
37. Podsumowanie działu 4	– Wiadomości i umiejętności z lekcji 30–36.				

Numer i temat lekcji*	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
	Uczeń:				
Dział 5. Własny region i moja mała ojczyzna					
38. Położenie własnego regionu i źródła informacji na jego temat (5.1)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: region, ojczyzna, mała ojczyzna; – lokalizuje na mapie Polski własny region; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jakim celu tworzy się regiony. – wskazuje na mapie topograficznej własnego regionu najważniejsze obiekty geograficzne 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia źródła wiedzy o regionie. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje w różnych źródłach wiadomości oraz dane statystyczne o regionie, analizuje je i przedstawia. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje własny region pod względem przyrodniczym, społeczno-gospodarczym i historycznym.
39. Charakterystyka środowiska przyrodniczego regionu (5.2)	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie Polski własny region; 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy środowiska przyrodniczego. 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje sposób opisu środowiska przyrodniczego własnego regionu; 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady elementów środowiska przyrodniczego własnego regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje środowisko przyrodnicze własnego regionu
40. Gospodarka regionu (5.4)	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady wskaźników charakteryzujących gospodarkę własnego regionu; – podaje sposób opisu gospodarki własnego regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje w Banku Danych Lokalnych informacje dotyczące gospodarki własnego regionu; 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje dane statystyczne dotyczące gospodarki własnego regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: inflacja. 	<ul style="list-style-type: none"> – proponuje własne propozycje zagadnień gospodarczych, które wyróżniają własny region.
41. Prezentowanie walorów własnego regionu i planowanie wycieczki krajoznawczej (5.6)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: krajoznawstwo; – wymienia atrakcje turystyczne własnego regionu; – podaje przykłady sposobów prezentacji walorów przyrodniczych i kulturowych. 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi zaplanować wycieczkę krajoznawczą; – wymienia narzędzia przydatne do planowania i realizacji wycieczki. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje walory przyrodnicze i kulturowe własnego regionu i ocenia ich wpływ na rozwój turystyki. 	<ul style="list-style-type: none"> – dobiera odpowiednie mapy w celu uzyskania szukanej informacji. – przedstawia zależności między elementami środowiska geograficznego w swoim regionie miejscowości na własnych przykładach 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia w dowolnej formie atrakcyjność regionu jako miejsca zamieszkania i działalności gospodarczej na podstawie informacji wyszukanych w różnych źródłach.
42., 43. Mała ojczyzna i jej atrakcje (5.8)	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: mała ojczyzna, atrakcyjność obszaru; 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje w terenie charakterystyczne obiekty, decydujące o atrakcyjności własnego regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia organizacje lokalne działające na rzecz mieszkańców i środowiska społeczno-przyrodniczego. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia w dowolnej formie atrakcyjność małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i działalności gospodarczej. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia swoje propozycje budowania więzi emocjonalnych z małymi ojczyznami.
44. Zachowanie walorów środowiska geograficznego i mój wpływ na lokalną społeczność (5.9)	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy środowiska w najbliższej okolicy, które powinny być szczególnie zachowane. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia formy ochrony przyrody występujące we własnym regionie. 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady działań sprzyjające zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego. 	<ul style="list-style-type: none"> – projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> – projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące poprawie warunków życia lokalnej społeczności.
45. Podsumowanie działu 5	<ul style="list-style-type: none"> – Wiadomości i umiejętności z lekcji 38–45. 				